

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelma

Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+)

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Hankesuunnitelma

3.5.2024

Dnro: EURA 2021/204632/09
02 01 01/2023/KESELY

Tunnistetiedot

Hankekoodi

S30778

Tila

Käynnissä

Hankehaun nimi

Länsi-Suomen alueen et. 5.1. Turvaverkkoja
nuorten tulevaisuuteen kehittämishankehaku /
Västra Finlands regions 5.1 Utlysning för
utvecklingsprojektet Skyddsnet för ungdomars
framtid

Hakuilmoituksen tunnus

KESELY-064

1 Rahoittava viranomainen

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

2 Hakijaorganisaatio

Hakijan virallinen nimi

Satakunnan hyvinvointialue

Y-tunnus

3221304-3

Postiosoite

Sairaalantie 3

Organisaatiomuoto

Muu julkisoikeudellinen oikeushenkilö

Postinumero

28500

Organisaatityyppi

Muu julkisoikeudellinen oikeushenkilö

Postitoimipaikka

PORI

Puhelinnumero

044 707 7781

2.1 Hankkeen yhteyshenkilö

Etunimi

Mari

Sähköposti

mari.niemi@sata.fi

Sukunimi

Niemi

Puhelinnumero

0447077795

Asema hakijaorganisaatiossa

Tutkimus- ja kehitysjohtaja

3 Hankkeen perustiedot

Hankkeen julkinen nimi

SataSoila - Satakunnan turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen

Alkamispäivämäärä

1.8.2024

Päätymispäivämäärä

31.7.2027

Toimintalinja

5 Sosiaalisten innovaatioiden Suomi

Eryitystavoite

5.1 Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen

3.1 Hankkeen toteutustyyppi

Hanke toteutetaan Yhden toteuttajan hankkeena

3.2 Julkinen kuvaus

Hankkeen julkinen tiivistelmä

Satakunnan lastensuojelun tunnusluvut ovat olleet 2020-luvulla maan keskitasoa korkeammalla. Perheet, jotka kamppailevat samanaikaisesti monien vaikeuksien kanssa, tarvitsevat yhteen sovitettua apua sekä perheenä että yksilöinä. Hyvinvointialueella yhtenäisen toimintakulttuurin ja vaikuttavien menetelmien käyttöönotto vaatii työtä.

Hankkeen päämääränä on lasten ja perheiden hyvinvoinnin, omien voimavarojen ja osallisuuden vahvistaminen, joita Satakunnassa tuetaan monitoimijuudella ja moniammatillisella asiantuntijuudella. Tarkoitus on vahvistaa vanhemmuutta sekä koko perheen suhteita ja osallisuutta huostaanoton aikana.

Hankkeen yleisinä tavoitteina on mm.

- Vahvistaa asiakasosallisuutta sekä palveluiden kehittämisessä että itse palvelutuotannossa.
- Lisätä biologisten vanhempien ja ammattilaisten välistä dialogia.
- Parantaa palveluiden tarvelähtöisyyttä, asiakaskeskeisyyttä ja saumattomuutta edistämällä toimintatapojen mallinnusta.
- Lisätä toimijoiden välistä yhteistyötä sekä osaamista.
- Vahvistaa sosiaalisten innovaatioiden osaamista sekä tukea rohkeaa uudelleen organisoitumista eri ammattiryhmien välillä.

Varsinaisena kohderyhmänä ovat mm. lastensuojelun ammattilaiset ja perhehoitajat. Lastensuojelulaitokset Keisarinviihta ja Karhunsyli toimivat hankkeen erityisinä pilottikohteina. Väälliseen kohderyhmään kuuluvat järjestöt, kuntien palvelut ja oppilaitokset sekä lastensuojelun asiakkaina olevat lapset ja nuoret ja heidän perheensä ja läheisensä. Kohderyhmät osallistetaan hankkeen toteutukseen. Niiden asiantuntemusta hyödynnetään verkostoissa, suunnitteluissa ja kokeiluissa.

Hankkeella on viisi toimenpidekokonaisuutta, jotka tukevat huostaanoton eri vaiheiden kehittämistä:

- Toimenpidekokonaisuus 1. Suhdekeskeinen työskentely huostaanoton valmistelussa ja aikana (avohuollossa ja sijaishuollossa)

- Toimenpidekokonaisuus 2. Lastensuojelun sijaishuollon huostassa olon tai sijoitusaikaisen työn kehittäminen
- Toimenpidekokonaisuus 3. Sijoituksen aikainen kehittäminen lastensuojelulaitoksessa
- Toimenpidekokonaisuus 4. Sijoituksen aikainen kehittäminen perhehoidossa
- Toimenpidekokonaisuus 5. Huostaanoton päättymisen tai päättämisen kehittäminen

Lisäksi hankkeella on toimenpidekokonaisuus 6. Viestintä, arviointi ja hankehallinto, joka tukee toimenpiteiden 1-5 toteutusta.

Toimenpiteissä otetaan käyttöön vaikuttavia menetelmiä, joita on kehitetty eri alueilla tai kansallisesti, sekä kehitetään ja kokeillaan ketterän kehittämisen periaattein uusia malleja. Hanketta toteutetaan kansallisen koordinaatiohankkeen ohjauksessa yhteistyöhön osallistuen.

Hankkeessa syntyy mm. seuraavia tuotoksia:

- Palvelukokonaisuuksien ja ketjujen kuvaukset
- Menetelmien, kuten systeeminen toiminta, koulutukset
- Pilottikoikeilut lastensuojelulaitoksissa ja muussa toiminnassa
- Toimintamallit, kuten LOS-passi, malli koekotiutuksesta ja tukitoimista, Green Care -toimintamallit

Hankkeen nimi englannin kielellä

SataSoila

Hankkeen julkinen tiivistelmä englannin kielellä

In the 2020s, child welfare indicators in Satakunta have been higher than the national average. Families struggling with many difficulties need coordinated help, both as a family and as individuals. In Satakunta Wellbeing Services County, establishing a common operating culture and effective methods requires work.

The aim of the project is to strengthen the well-being, own resources and participation of children and families, which are supported in Satakunta through multifunctionality and multiprofessional expertise. The aim is to strengthen parenthood as well as the relationships and participation of the whole family during taking into care.

The objectives are:

- Strengthen participation both in service development and in service production itself.
- Increase dialogue between biological parents and professionals.
- Improve the need-orientation, customer-centricity and seamlessness of services by promoting the modelling of operating methods.
- Increase cooperation and competence.
- Strengthen competence in social innovation and support reorganisation between different occupational groups.

The actual target group includes, for example, child welfare professionals and family carers. The child welfare units Keisarinviitta and Karhunsyli are pilot sites. The indirect target group includes actors in the 3rd sector, municipal services and educational institutions, as well as children and young people who are clients of child welfare services and their families. The target groups will be involved in the implementation of the project. Their expertise is utilised in networks, planning and experimentation.

The project has five measures that support the development of the different stages of custody:

- Measure 1. Relationship-oriented work in preparation for and during custody (in open care and substitute care)
- Measure 2. Development of child welfare foster care or placement work
- Measure 3. Development during placement in a child welfare unit

- Measure 4. Development during placement in family care
- Measure 5. Development of the end or termination of custody

The project has also Measure 6. Communication, evaluation and project management to support the implementation of measures 1-5.

The measures will implement effective methods already developed elsewhere and develop new models. The project is implemented under the guidance of a national coordination project, participating in cooperation.

The project will produce the following outputs, among others:

- Service entities and chains
- Method training
- Pilots
- Operating models, such as the LOS passport, model of support measures, Green Care methods

3.3 Maantieteellinen kohdealue

Onko hankkeen toiminta valtakunnallista?

Ei

Maakunnat

Satakunta

Kunnat

Eura, Eurajoki, Harjavalta, Huittinen, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia, Kokemäki, Merikarvia, Nakkila, Pomarkku, Pori, Rauma, Siikainen, Säkyli, Ulvila

Hankkeen toteutuspaikka

Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka

4 Hanketiedot

4.1 Hankkeen kohderyhmä, tarve ja tavoitteet

Mitkä ovat hankkeen varsinaiset kohderyhmät?

Varsinaisena kohderyhmänä ovat

- lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon toimijat.
- lastensuojelulaitokset Keisarinvuono ja Karhunvuono.
- perhehoitajat.

Kohderyhmät (jatkossa sidosryhmät) osallistetaan hankkeen toteutukseen. Niiden asiantuntemusta hyödynnetään verkostoissa, suunnitteluissa ja kokeiluissa. Vuoropuhelun kautta rakennetaan luottamusta ja kumppanuutta. Sidosryhmien tarkempi rooli ja osallisuuden keinot täsmentyvät toteutuksen aikana. Niiden asiantuntemusta hyödynnetään verkostoissa, suunnitteluissa ja kokeiluissa aina tarvittaessa ja eri laajuuksissa. Sidosryhmien osallisuuden toteutuminen arvioidaan.

Keisarinviitta ja Karhunsyli toimivat hankkeen erityisinä pilottikohteina. Keisarinviitta on 13 paikkainen lastensuojelulaitos pääsääntöisesti 12-17-vuotiaille, pitkäaikaista sijaishuoltoa tarvitseville lapsille ja nuorille. Keisarinviittaan sijoitus tehdään aina suunnitelmallisesti. Keisarinviitan toiminta on jaettu kahteen yksikköön, Keisariin ja Kotolaan. Lastensuojelulaitos Karhunsylissä on kaksi yksikköä ja yhteensä 14 asiakaspaikkaa. Karhunsyli tarjoaa pitkäaikaista, kodinomaista sijaishuoltoa yli 13- vuotiaille lapsille. Molemmat ovat Satakunnan hyvinvointialueen yksiköitä.

Mitkä ovat hankkeen välilliset kohderyhmät?

Hankkeen välillisiä kohderyhmiä ovat

- koulut ja oppilaitokset sekä korkeakoulut.
- kuntien palvelut, kuten nuorten palvelut, Ohjaamot, työllisyyspalvelut.
- järjestöt.

Em. kohderyhmät (jatkossa sidosryhmät) osallistetaan hankkeen toteutukseen. Niiden asiantuntemusta hyödynnetään verkostoissa, suunnitteluissa ja kokeiluissa. Vuoropuhelun kautta rakennetaan luottamusta ja kumppanuutta. Sidosryhmien tarkempi rooli ja osallisuuden keinot täsmentyvät toteutuksen aikana. Sidosryhmien osallisuuden toteutuminen arvioidaan.

Välilliseen kohderyhmään kuuluvat lastensuojelun asiakkaina olevat lapset ja nuoret sekä heidän perheensä ja läheiset. Lisäksi välilliseen kohderyhmään kuuluvat myös lastensuojelun jälkihuollon asiakkaana olevat nuoret aikuiset aina 25 ikävuoteen saakka. Lastensuojelun asiakkaat eivät siis ole suoraan hankkeiden kohderyhmää, eikä heidän henkilötietojaan kerätä.

Välillisten kohderyhmien asiantuntemusta hyödynnetään verkostoissa, suunnitteluissa ja kokeiluissa aina tarvittaessa ja eri laajuuksissa.

Hanke toteutetaan kiinteässä yhteistyössä kansallisten toimijoiden, kuten THL, Perhehoitoliitto, Lastensuojelun keskusliitto ja Pesäpuu, kanssa.

Minkä tarpeen tai ongelman hanke ratkaisee?

Satakunnan väkiluku oli v. 2022 lopussa yhteensä 212 653. Satakunta on ikääntyvä maakunta, ja erityisesti alle 15-vuotiaiden osuus on valtakunnallista tasoa matalampi. Vaikka huostassa olevien lasten osuus ja uusien huostaanottojen määrä oli Satakunnassa maan keskitasoa, Satakunnan lastensuojelun tunnusluvut ovat olleet 2020-luvulla maan keskitasoa korkeammalla. Esimerkiksi vuonna 2022

- Lastensuojeluilmoitusten määrä oli Satakunnassa 9,7 %, koko maassa 9,1 %.
- Avohuollon asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä oli Satakunnassa 4,6 % ja koko maassa 3,6 %.
- Kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista 49,5 % oli sijoitettuna lastensuojelulaitoksiin, mikä on lähes 2 % maan keskitasoa korkeampi.
- Ammatilliseen perhekotiin tai perhehoitoon sijoitettuja lapsia oli vähemmän kuin maassa keskitasoisesti.

V. 2022 loppuun asti Satakunnan lastensuojelu oli organisoitu järjestäjäkohtaisesti eri tavoin. Organisointi vaihteli täysin eriytetystä mallista, jossa työntekijä työskenteli joko avo-, sijais- tai jälkihuollossa, malliin, jossa sama työntekijä työskenteli perhesosiaalityöstä jälkihuoltoon. Vuoden 2023 aikana hyvinvointialueella on siirrytty eriytettyyn toimintatapaan.

Hyvinvointialueen yhtenäisen toimintakulttuurin ja vaikuttavien menetelmien käyttöönotto vaatii kuitenkin vielä työtä. Esimerkiksi hankkeen pilottilastensuojeluyksiköissä, Keisarinviitassa ja Karhunsylissä, vanhempien kanssa tehtävä suunnitelmallinen jälleenyhdistäminen huostaanoton aikana ei näy tällä hetkellä lainkaan. Yksiköissä ei ole järjestetty vanhemmille ja lapsille suunnattuja vertaistapaamisia tai ryhmiä, joissa vanhemman ja lapsen välistä suhdetta voidaan tukea.

Perheet, jotka kamppailevat samanaikaisesti monien vaikeuksien kanssa, tarvitsevat yhteen sovitettua apua sekä perheenä että yksilöinä. Monet aikuisille suunnatut palvelut eivät tue vanhemmuutta siinä määrin mitä vanhempi huostaanottilanteessa voisi tarvita. Huostaanotettujen lasten vanhemmat kokevat usein jäävänsä yksin. Monet sijoitettujen lasten vanhemmat eivät välttämättä ole tietoisia, että vanhemman asiakassuunnitelmaan on lakisääteinen oikeus. Lisäksi isät nähdään usein ongelmiansa kautta ja heidän isyytensä jää sivuun. Kuitenkin lapsi saa suuremman hyödyn sijaishuollon ajasta, kun vanhemmat saavat tarvitsemansa tuen sopeutuakseen tilanteeseen ja lapsen suhde vanhempiin pysyy yllä.

Satakunnassa syyskuussa 2023 toteutettujen kyselyjen perusteella huostaanoton aikana yleisin vanhemmille tarjottu tukitoimi oli sosiaalityö, jota tarjottiin kaikille vanhemmille. Seuraavaksi yleisin tukitoimi oli perhetyö, jota tarjottiin 83 %:lle vanhemmista. 50 %:lle oli tarjottu sosiaaliohjausta tai tukihenkilötoimintaa. Suurin osa sosiaalityöntekijöistä koki, että vanhemmuuden tuen palveluntarjonta ei Satakunnassa ole riittävää joko vähäisten resurssien tai puutteellisen palveluvalikon vuoksi. Vanhempien mahdollisuutta keskustelu- ja vertaistukeen sekä kokemusasiantuntijuuden hyödyntämistä toivottiin enemmän. Lisäksi nähtiin tarve lastensuojelulaitosten aktiivisempaan työskentelyyn perheiden kanssa.

Sijaishuollon työntekijöille suunnatun kyselyn mukaan Satakunnassa on vielä paljon sijoitettujen lasten vanhempia, joilla ei ole voimassa olevaa lastensuojelulain 30 §:n tarkoittama vanhemmuutta tukeva asiakassuunnitelmaa. Myös laitoksille suunnatun kyselyn aineistosta näkyy, että vanhempien asiakassuunnitelma ei ole vielä merkittävässä roolissa ohjaamassa sijaishuollon aikaista työskentelyä vanhempien kanssa. Vain 30 % vastanneista ilmoitti, että laitoksen vanhemmille tarjoamasta tuesta on pääsääntöisesti sovittu vanhempien asiakassuunnitelmassa. 30 %:n mukaan siitä on sovittu vain harvoin tai ei koskaan.

Jotta perheen jälleenyhdistämistä voidaan tehdä nykyistä tehokkaammin, sijaishuollon työntekijät katsovat, että tarvitaan monialaisesti toimivaa yhteistyötä aikuisten palveluiden kanssa (mm. päihde- ja mielenterveys- sekä työllistymispalvelut). Vanhempien käyttämissä palveluissa tulisi olla ymmärrystä sijaishuollosta. Jälleenyhdistämisen kannalta tärkeää on, että työntekijöillä on aikaa tavata perhettä, keskustella huostaanoton syistä ja sijaishuollon tavoitteista. Vanhemmilla tulisi olla nimetty omatyöntekijä sijaishuollossa. Perhepsykoterapia ja nepsy-palvelut nähtiin tarpeellisina tukitoimina. Perheiden jälleenyhdistämisen haasteena nähdään se, että huostaanotot saatetaan tehdä niin myöhään, että lasten kohtaama kaltoinkohtelu on ehtinyt niin pitkälle, jolloin lapsen eheytyksen mahdollistamiseksi tarvitaan useiden vuosien korjaavaa työskentelyä.

Lastensuojelulaitosten kyselytulosten mukaan niiden pääasiallinen vanhemmille tarjottava tuki koostuu perhetyöstä. Muina tuen muotoina mainittiin kasvatuskumppanuus, perhetapaamiset systeemillä työotteella ja terapia. 30 %:lla vastaajista vanhemmille tarjottava tuki perustuu johonkin teoriaan tai menetelmään, 70 %:lla ei pohjaudu. Kyselyn vastausten pohjalta perheiden jälleenyhdistymistä laitoksissa tuetaan pääasiallisesti mahdollistamalla kotilomia, avoimuudella, tavoitteellisella hoito- ja kasvatustyöllä tai perhetyöllä sekä tukemalla vanhempia kasvatuksessa. Jo sijoituksen aikana tarvittaisiin tehostetumpaa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.

Satanuoret ovat lastensuojelun kokemusasiantuntijoita. Heidän näkemyksiään kartoitettiin yhteistapaamisessa. Heidän mukaansa tarvitaan mm. koko perheen perheterapiaa, jossa kokonaistilannetta voidaan sanoittaa kaikille perheenjäsenille. Satanuoret pitivät sisarusuhteiden ylläpitämistä ja vertaistapaamisten järjestämistä tärkeinä. He kokivat, etteivät sisarukset saa riittävästi tietoa tai eivät ymmärrä tilannetta, jota olisi hyvä tukea vertaistapaamisten tai ryhmätoiminnan avulla.

Hankkeessa vastataan niihin toiminnallisiin ja tiedollisiin tarpeisiin, joista sekä asiakkaat että eri asiantuntijat kantavat jatkuvaa huolta, ja joita myös tilastolliset tunnusluvut Satakunnan hyvinvointialueella osoittavat. Palveluiden yhteensovittamista ja keskittymistä suhdekeskeiseen työskentelyyn tarvitaan. Hanke tuo kehittämisresurssia monitoimijaisen yhteistyön vahvistamiseen ja eri toimialoilla kyetään kohtaamaan huostaanoton kokeneita perheitä.

Hanke paneutuu vaikeissa ja haavoittuvissa olosuhteissa olevien monitoimijaisten palveluprosessien kehittämiseen. Hanke auttaa vahvistamaan ja ylläpitämään

kokemusasiantuntijatoimintaa. Hankkeella tuetaan myös jaettua vanhemmuutta järjestämällä valmennusta perheiden kanssa toimiville ammattilaisille. Ammattilaiset saavat paremmat valmiudet biologisten vanhempien ja lapsen läheisten tukemiseen. Jo huostaanotto prosessiv aiheessa opitaan huomioimaan lapsen ja vanhemman välisen suhteen tuki, jota voidaan jatkaa suunnitelmallisesti.

Hankkeessa kehitetään toimintamalleja, joilla on vaikuttavuutta hyvinvointiin ja kiintymyksen rakentamiseen. Vanhemmuus saa kasvaa ja löytää oman ainutlaatuisen paikkansa lapsen kehityksen tuessa. Uudet toimintamallit syntyvät vahvalle kokemukselle ja osaamiselle, jonka käyttöä suunnataan, ohjataan ja toteutetaan uudella tavalla siten, ettei sijoitettu lapsi menetä riittävää yhteyttä vanhempiinsa, kun hän siirtyy sijaishuoltoon. Näin turvataan, ettei lapsen tarvitse olla huolissaan erkaantumisen vanhemmistaan. Lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja säilyttää sukulaissuhteensa ja muut tärkeät ihmissuhteet. Lasten ja vanhempien hyvinvointi lisääntyy, kun heidän ääntään kuullaan.

Hanke kohdistuu kehittämiseen. Hankerahoituksella ei toteuteta lakisääteisiä tehtäviä, kuten perusasiakastyötä. Hanke kohdistuu erityisesti seuraavaan painopistealueeseen: "Koko perheen ja erityisesti vanhemmuuden tukeminen huostaanottotilanteessa, huostaanoton aikana ja sitä purettaessa sekä muissa siirtymävaiheissa, jotta perheen vuorovaikutussuhteet ja toimintavalmiudet vahvistuisivat eikä kukaan jäisi yksin." Hankkeen toimenpiteet vahvistavat välillisesti myös muita hakuilmoituksen mukaisia painopisteitä.

Miten hanke on valmisteltu? Miten hankkeen kohteena olevia sisältöjä on aiemmin pyritty kehittämään?

Hankehakemuksen laatimiseen on osallistunut laaja joukko ammattilaisia, kuten lastensuojelun avo-, sijais-, jälkihuollon ja lastensuojelulaitosten työntekijöitä, perhehoitajia, sidosryhmien edustajia, kuten sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos ja Satakunnan ammattikorkeakoulu, sekä kokemusasiantuntijoita. Valmistelussa mukana olleiden kanssa on tarkoitus jatkaa myöhemmin hanketyötä. Hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden toimialueen johto on ollut valmistelussa mukana.

Kansallinen ohjaus huomioidaan toteutuksessa. SATAHAN lastensuojelun kehittämissyksikön työntekijät ovat osallistuneet THL:N järjestämiin SOILA-hankkeen työpajoihin. SOILA-koordinaation ja muihin kansallisiin verkostoihin osallistutaan aktiivisesti.

Hankkeen valmistelussa kerättiin laajasti erilaista tietoa hyödyntäen tilastotietoa (mm. Sotkanetin väestötiedot ja lastensuojelun indikaattorit), ohjelmia (kuten lapsenoikeudet.fi) ja tutkimuksia (mm. Tuija Eronen, "Viisi vuotta huostaanotosta" -seurantatutkimus, THL raportti 4/2013). Eronen (2013) viittaa Mia Pitkäsen (2011), Johanna Hurtigin (2003) ja Riitta Laakson (2009) tutkimuksiin, joista syntyy vaikutelma, että lastensuojelun avohuollossa on lasta enemmän keskiössä vanhempien kanssa työskentely, ja sijaishuollossa työskennellään ensisijaisesti lapsen kanssa vanhempien osallisuuden jäädessä vähäisemmäksi. Usein huostaanoton perusteet liittyvät puutteisiin vanhemmuudessa, minkä vuoksi lapsen parhaaksi arvioidaan asuminen erillään vanhemmista. Lasten ristiriidat vanhempien kanssa luovat tarpeen työskentelylle lapsen ollessa sijaishuollossa ja sen jälkeen. Tilanne ei siis muutu ottamalla lapsi huostaan ja sijoittamalla erilleen perheestään, vaan tällöinkin vanhemmuuteen pitää kohdentaa tukea, jotta lapsen ja biologisen vanhemman sekä muiden läheisten suhde tukee huostassa olevan lapsen hyvinvointia.

Lastensuojelun New Yorkin mallissa kokemusasiantuntijoista koulutetaan vertaistukihenkilöitä lastensuojelun asiakkaana olevien lasten vanhemmille. Mallin avulla voidaan tuoda järjestötoiminta ja seurakunta yhteen lastensuojelun tueksi. Mallissa korostetaan, että aidon muutoksen aikaansaamiseksi tarvitaan vallitsevan asennekulttuurin sekä rakenteiden muutosta. Työntekijöillä on oltava positiivinen asenne vertaistukihenkilöitä kohtaan, perheiden tukemiseen käytettyjen resurssien tulee lisääntyä sekä vastaavasti asiakasmäärien vähentyä (David Tobis, 2013).

Tutkimuskirjallisuuteen perehtymisen lisäksi laadittiin eri ammattilaisille suunnattuja kyselyitä. Satakunnan sijais- ja jälkihuollon sosiaalityöntekijöille toteutettiin lyhyt kysely syyskuussa 2023 vanhempien ja vanhemmuuden tuesta huostaanoton ja sijaishuollon aikana. Tähän kyselyyn

saatiin vastauksia vain avohuollon sosiaalityöntekijöiltä, joten sijaishuollon sosiaalityöntekijöille ja -ohjaajille kohdennettiin oma kysely sijaishuollon aikaisista tukitoimista ja perheen jälleenyhdistämisestä. Lisäksi Satakunnan alueella toimivalta n. 40 lastensuojelulaitoksesta kysyttiin laitosten tarjoamasta vanhemmuuden tuesta. Tietoa on kerätty myös erilaisissa tapaamisissa, esimerkiksi kokemusasiantuntijuutta edustavat Satanuoret tavattiin 21.9.23 teemalla "Miten lapsen ja vanhemman suhteen ylläpitämistä voidaan tukea sijaishuollon aikana?" ja perhehoitajien näkemystä kartoitettiin 25.9.23.

Valmistelussa on hyödynnetty erilaisia malleja sekä Satakunnassa ja muualta Suomesta (ml. hankkeissa tehty kehittämistyö), mm. seuraavasti:

1. Systeminen työote

Systemisessä työotteessa lasten ja perheiden elämä nähdään laajana kokonaisuutena, jossa kaikki osat vaikuttavat toisiinsa. Lähtökohtana ovat koko perheen ja erityisesti lapsen tai nuoren kokemukset. Ytimessä on kunnioittava, keskustelevalle ja ratkaisukeskeinen vuorovaikutus. Systeminen toimintamalli tuo systemisen ja perheterapeuttisen ajattelun, välineet ja rakenteet lastensuojeluun ja muihin lapsi- ja perhepalveluihin. Eri palveluissa toimivat työntekijät ovat osa perheen systeemiä. Heidänkin toimintansa ja valintansa vaikuttavat lapseen ja perheeseen.

Systeminen työote lastensuojelussa perustuu kohtaamiseen ja luottamuksen rakentamiseen. Luodun suhteen varassa pystytään käsittelemään vaikeita asioita. Toimintamallin tavoitteena on varmistaa asiakkaana olevien lasten oikeuksien toteutuminen tukemalla ihmissuhdeperustaista ja kohtaavaa työskentelyä, vahvistamalla lasten ja heidän vanhempiensa kuulemistä ja vaikuttamismahdollisuuksia, parantamalla eri toimijoiden yhteistyötä, rakentamalla syvempää ymmärrystä lapsen ja perheen tilanteista ja avuntarpeista, sekä tekemällä lastensuojelutyöstä vaikuttavampaa. Lastensuojelussa tarvitaan sekä rehellistä ja läpinäkyvää viranomaistoimintaa että kuuntelevaa ja kunnioittavaa terapeuttista työtä.

Satakunnassa systemistä työotetta on edistetty jo ennenkin hyvinvointialueelle siirtymistä (mm. Satula-kärkihanke; Tulevaisuuden sote-keskus-hanke), mutta 1.8.2023 aloitettiin systemisen työotteen tiimityöskentely koko hyvinvointialueella, jonka myötä kaikkien lastensuojelun piirissä olevien lasten asioita tuetaan systemisellä työotteella. Työntekijöitä tuetaan säännöllisillä koulutuksilla. Tämän lisäksi keväällä ja syksyllä 2023 on järjestetty systemisen työotteen koulutusta lastensuojelulaitosten henkilökunnalle. Hankkeen pilottiyksiköiden henkilökunta on juuri koulutautunut systemiseen työotteeseen.

Systemistä työotetta tuetaan hyvinvointialueella toiminnanohjausjärjestelmällä (Perhepirkko), joka lisää työskentelyn läpinäkyvyyttä. Perheen kanssa tehtävä työskentely välittyy yksiköiden henkilöstölle sekä lapsen ympärillä olevasta sijaishuollon viikkotiimille. Kaikkien työntekijöiden perheen kanssa tekemä työ tulee näkyväksi ja auttaa lastensuojeluyksiköitä vanhempien tuessa.

2. Aikajana-ajattelu

Aikajana-ajattelun avulla kuvataan asiakkuuspolkua ja huostaanottoprosessin etenemistä vaiheittain: huostaanotto / huostaanottoprosessi hallinto-oikeudessa - alkuvaihe – välivaihe ja huostaanoton päättymisen lapsen täyttäessä 18 vuotta tai huostaanoton lakkaaminen ennen 18 ikävuotta. Tavoitteena on kehittää erilaisia työkaluja kattamaan koko huostaanoton aika.

3. Jälleenyhdistämisen tiimimalli

Etelä-Pohjanmaan mallissa keskeistä on suhdeperusteisuus ja perheenjäsenten mentaalinen yhdistyminen toisiinsa. Tiimi toimii systemisen työotteen tukirakenteena mm. lastensuojelun systemisten viikkotiimien reflektoinnissa tai laitossijoituksen aikana pidettävissä asiakaspalavereissa. Tiimistä tullaan asiakastilanteisiin työpariksi esim. perhetyöntekijöille, jotta suhdeperusteisuus, mentaalinen yhdistäminen ja systeminen laajenee osaksi asiakastyötä. Jälleenyhdistämistiimin työtehtäviin sisältyy vertaistukiryhmät, joissa on huostassa olevan lapsen lähisuhteisiin liittyvä kuntouttava ulottuvuus (esim. Voikukkia-ryhmät).

4. Vanhemman asiakassuunnitelma

Vanhemman asiakassuunnitelmatyön tavoitteena on vahvistaa ja vakauttaa vanhemmuutta. Vanhempien kanssa työskennellään aktiivisesti sekä lisätään työntekijöiden ja vanhempien yhteistä vuoropuhelua. On lapsen etu, että vanhempien asiakassuunnitelmat tehdään yhteistyössä, vanhempien saama tuki määritellään ja heidät ohjataan tarvittaviin palveluihin. Palveluihin ohjaamisessa tehdään moniammatillista yhteistyötä.

5. Lapsikeskeinen palvelumuotoilu

Lapsikeskeisessä palvelumuotoilussa lapsi nähdään tasavertaisena ja aktiivisena toimijana. Lapsikeskeisyydellä tarkoitetaan sitä, että lapsi ja lapsen näkökulma huomioidaan prosessin joka vaiheessa. Lapsikeskeisessä palvelumuotoilussa lapset osallistuvat prosessiin tuottamalla tietoa, kehittämällä ratkaisuideoita ja antamalla palautetta. Aikuisen tulee huomioida lapsen oikeudet ja varmistaa, ettei lasta syrjitä ja että lapsi saa riittävästi tietoa ymmärtääkseen, mistä on kyse. Palvelumuotoilun prosessin kesto määritellään aina erikseen.

6. Sisaruussuhteiden tukeminen

Hyvät sisaruussuhteet tuovat turvaa kaikille osapuolille. Ne ovat pysyvä voimavara ja saattavat olla pitkäaikaisin ihmissuhde lapsen elämässä. On tärkeä huomioida kaikenlaiset sisaruussuhdemuodot (esim. sijaissisarukset, adoptoidut lapset, bonussisarukset). Satakunnassa pilotoitiin vuosina 2018-2019 Meidän Sakki – toimintaa, joka kohdistui sisaruussuhteiden vahvistamiseen sijaisperheissä.

7. Green Care –luontoavusteinen toiminta

Green Caren toiminnalliset vertaisryhmät ja yksittäistyöskentely tukee vanhemmuutta, vanhempien yhteistä tekemistä lasten kanssa sekä lasten ja vanhempien hyvinvointia. Green Care – toiminnassa työ jalkautuu toimiston ulkopuolelle. Tällöin mennään sinne, missä ihmiset ovat ja kokevat itsensä kotoisiksi: omaan pihapiiriin, luontoon, puistoon, metsään. Green Care – ajattelu tuo asiakastyöskentelyyn innovatiivista työotetta.

8. SOIHTU- kokemusvanhempitoiminta

SOIHTU -toiminta on biologiselle vanhemmalle annettavaa vertaistukitoimintaa. SOIHTU- kokemusasiantuntijalla on omakohtainen käsitelty kokemus lastensuojelusta vanhempana ja halu toimia lastensuojelussa tukena ja toivontuojana sitä tarvitseville muille vanhemmille. SOIHTU-vanhemmat voivat toimia sekä tukihenkilöinä että kokemusasiantuntijoina lastensuojelussa.

Tukihenkilö voi auttaa vanhempaa missä tahansa lastensuojelun vaiheessa. Suurin tarve liittyy yleensä erilaisiin muutosvaiheisiin, kuten sijoituksen alkamiseen, huostaanottoon, huostaanoton purkamiseen tai akuutteihin tilanteisiin kuten nuoren hatkailu tai päihdeongelmat. Tukihenkilö voi auttaa vähentämään häpeää ja yksin jäämisen kokemusta. Hän voi auttaa vanhempaa ymmärtämään lastensuojelun termejä tai vaikka valmistautumaan palavereihin.

Hanke tukee Satakunnan hyvinvointialueen strategiaa, jonka lähtökohtana ovat satakuntalaisten hyvinvointi, terveys ja turvallisuus. Strategiassa toimintaa ja taloutta ohjaavia tavoitteita on asetettu erityisesti vuosille 2023- 2025. Strategian perustana on arvio Satakunnan tilanteesta, väestön palvelutarpeista sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista siten, että toiminta ja resurssit on yhteen sovitettu.

Mitkä ovat hankkeen tavoitteet?

Hankkeen päämääränä on lasten ja perheiden hyvinvoinnin, omien voimavarojen ja osallisuuden vahvistaminen, joita Satakunnassa tuetaan monitoimijuuudella ja moniammatillisella asiantuntijuudella. Tarkoitus on vahvistaa vanhemmuutta sekä koko perheen suhteita ja osallisuutta huostaanoton aikana.

Hankkeen yleisinä tavoitteina on mm.

- Vahvistaa asiakasosallisuutta sekä palveluiden kehittämisessä että itse palvelutuotannossa.
- Lisätä biologisten vanhempien ja ammattilaisten välistä dialogia.
- Parantaa palveluiden tarvelähtöisyyttä, asiakaskeisyyttä ja saumattomuutta edistämällä toimintatapojen mallinnusta.
- Lisätä toimijoiden välistä yhteistyötä sekä osaamista.
- Vahvistaa sosiaalisten innovaatioiden osaamista sekä tukea rohkeaa uudelleen organisoitumista eri ammattiryhmien välillä.

Hankkeessa on viisi toiminnallista työpakettia, joiden kohdennetut tavoitteet ovat seuraavat:

TP1: Tavoitteena on tukea lapsen ja hänen vanhempien, läheistensä suhdetta jo huostaanotto-prosessin alkuvaiheessa sijaishuollossa. Lapsikeskeisessä palvelumuotoilussa lapsi nähdään tasavertaisena ja aktiivisena toimijana. Lapsikeskeisyydellä tarkoitetaan sitä, että lapsi ja lapsen näkökulma huomioidaan prosessin joka vaiheessa, systeeminen työote keskiössä. Tavoitteena on myös lisätä työntekijöiden ymmärrystä lasten oikeuksista arjen työssä (mm. lasten oikeuksien passi, LOS).

TP2: Tavoitteena on parantaa sijoituksen aikaista osallisuustyötä mm. vertaiskahvilatoiminta ja kokemusasiantuntijan työskentelyn avulla.

TP3: Tavoitteena on tukea biologisen vanhemman sekä muiden läheisten ja lapsen vuorovaikutusta eri menetelmin. Tavoitteena on vahvistaa lastensuojelun sijaishuollon työskentelyä lastensuojelulaitoksissa siten, että työskentely vastaa asiakkaiden tarpeisiin ja on vaikuttavaa. Jokaisen sijoitetun lapsen tulee saada tuntee olevansa ainulaatuinen, arvokas ja hänen suhdettaan vanhempiin ja läheisiin tulee tukea. Tavoitteena on myös vahvistaa suhdeperustaista perheterapeutista työtä ja ottaa käyttöön jälleenyhdistämisen malli.

TP4: Tavoitteena on sisarussuhteiden vahvistuminen pitkäaikaista perhehoitoa antavissa sijaisperheissä. Tavoitteena on vahvistaa lastensuojelun sijaishuollon työskentelyä lastensuojelun perhehoidossa niin, että työskentely vastaa asiakkaiden tarpeisiin ja on vaikuttavaa. Tavoitteena on tukea sijaisvanhempia ylläpitämään lapsen ja hänen vanhempansa ja muiden läheisten suhteita ja sekä sijaisperheen sisäisiä suhteita.

TP 5. Tavoitteena on vahvistaa yhteyttä lapsen ja vanhemman välillä sekä korjata suhdekatkosta. Tavoitteena on selkiyttää lastensuojelulain mukaisia perheen jälleenyhdistämiseen liittyviä vaihtoehtoja ja niiden perusteita sekä mallintaa tukitoimien sisältöä, kun lapsi siirtyy sijaishuoltopaikasta kotiin.

Hankkeen kaikissa työpaketeissa 1 - 5 tavoitteena on ajattelu- tai toimintatapojen systeeminen uudistaminen sosiaalisia innovaatioita hyödyntäen. Sosiaalisten innovaatioiden kehittämiseen liittyvät yhteiskehittäminen, palvelumuotoilun prosessi, palvelun käyttäjien ja ammattilaisten mukana olo, tutkimus- ja käyttäjätiedon hyödyntäminen, kokeilut, testaaminen, innovaatioportfoliot, yhdessä oppiminen, luovuus ja rohkeus. Sosiaalisten innovaatioiden kehittäminen, käyttöönotto ja leviäminen on pitkäjänteistä toimintaa.

Tavoitteiden arvioinnissa huomioidaan vaikuttavuuden mittareiden lisäksi myös erityistavoitteen tuotosindikaattori (sijaishuoltoyksiköiden lukumäärä) ja tulosindikaattori (palvelun laatu).

Mitä muutosta nykytilaan hanke tuo? Mikä on hankkeen uutuus/lisäarvo?

Itlan 2022 määritelmän mukaan sosiaalinen innovaatio on uusi toimintatapa, käytänte, toimintamalli, arvo, asenne, verkosto tai vuorovaikutuskulttuuri, joka uudistaa kokonaan tai osittain ammattilaisten toimintaa palvelujen käyttäjien kanssa. Social innovation database 2023 mukaan kyseessä on tapa luoda uusia vuorovaikutussuhteita kehittäjien ja käyttäjien välillä ja vahvistaa tulevaisuudessa tarvittavia kyvykkyyksiä.

Koko toimintakulttuuria muutetaan vastaamaan paremmin kohderyhmän palvelutarpeeseen ja sen huomioimiseen. Palveluiden yhdenvertaisella saatavuudella, oikea-aikaisuudella ja asiakaslähtöisyydellä parannetaan palveluiden kohdentumista, laatua ja vaikuttavuutta.

Asiakkaan ja hänen läheistensä osallistuminen ja eri ammattilaisten yhteistyö todentuu käytännössä mm. yhteisenä suunnitelmana, jossa linjataan yhdessä suunnitellut palvelut ja vastuunjako tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi. Asiakkaan kannalta on tärkeää, että hän tietää, kehen voi olla yhteydessä, mitä ja miksi palvelussa seuraavaksi tapahtuu ja miten hän itse voi siihen vaikuttaa. Yhteistyön tulee osoittaa korkeaa ammatillista ja toiminnallista laatua, vaikuttavuutta ja kestävyyttä. Oleellista siinä on työskentelyn organisoituminen niin, että mm. asiakkuutta palvelevaa tietoa jaetaan, tuotetaan ja hyödynnetään siten, että eri toimijat ymmärtävät oman toiminnan vaikutukset luonnolliseksi osaksi kokonaisuutta. Keskeistä on erilaisten kokemus- ja osaamistaukkojen omaavien toimijoiden osallistuminen ja potentiaalisten voimavarojen esille saaminen.

Hankkeessa jalkautetaan systeemistä työtettä laajasti myös muihin palveluihin kuin lastensuojeluun siten, että systeeminä työtehtävä on käytössä lapsi- ja perhepalveluiden perus- ja erityispalveluissa, mikä vahvistaa koko palveluketjun laatua. Lisäksi jalkautetaan sekä Satakunnassa kuin muualla Suomessa kehitettyjä hyviä toimintamalleja laajasti osaksi lastensuojelun palvelukokonaisuutta. Esimerkiksi SOIHTU-kokemusvanhempi -toiminta ja jälleenyhdistämisen tiimimalli tuodaan osaksi hyvinvointialueen lastensuojelun toimintaa.

Hankkeessa vahvistetaan sekä vanhemmuuden tukea että huostaanotetun lapsen ja kotiin jääneiden sisarusten suhteiden ylläpitämistä erilaisten vertais- ja ryhmätoimintojen avulla. Kokeiluja tehdään ketterästi ja erilaisia innovaatioita hyödynnetään laajasti. Erilaisia välineitä työskentelyyn pilotoidaan hankkeen aikana ja juurrutetaan toimintaan, myös pelillistämistä. Kulttuurisia elementtejä kokeillaan, kuten Eläintarinat hyödyksi vanhempien ja lasten kanssa työskentelyyn (Pesäpuun Kirahvi ja Salapoliisi Mäyrä) tai Tarinateatterin järjestäminen työntekijöille asiakastilanteista. Lisäksi hyödynnetään toiminnallisia opinnäytetöitä ja tehdään yhteistyötä ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten kanssa.

LOS-passit (lapsen oikeudet) on SataSoilan esille nostama idea lastensuojelun työntekijöille. Niillä lisätään työntekijöiden ymmärrystä lapsen oikeuksista.

Arvioi tuen ensisijainen vaikutus hankkeen toteuttamiseen

Hanke toteutetaan laajempaan kuin toteutettaisiin ilman tukea

Perustelut tuen vaikutukselle

Hanke mahdollistaa Satakunnan hyvinvointialueen sisäisten prosessien kehittämisen lisäksi laajemman alueellisen sote- ja muiden osajien yhteisen toimintamallin rakentamisen. Myös mallinnusta tukevia pilotteja pystytään toteuttamaan kattavammin.

4.2 Toteutus ja tulokset

Millä konkreettisilla toimenpiteillä hanke saavuttaa kuvatut tavoitteet?

Toiminta on jaettu 6 työpakettiin (TP), joissa hyödynnetään palvelumuotoilua. Hanketyöntekijät vastaavat toimenpiteiden toteutuksesta yhteistyössä SATAHA:n ammattilaisten, sidosryhmien ja kokemusasiantuntijoiden kanssa. Hanketyöntekijät vastaavat työpajojen, verkostojen ja koulutusten järjestämisestä sekä pilottien tuesta. Hanke toteutetaan yhteiskehittämisenä alueellisesti ja kansallisesti. Soila-koordinaatio ja aluehankkeet yhdessä muodostavat lastensuojelua uudistavan kokonaisuuden. Tarkempi toimintasuunnitelma on esitetty liitteessä, ja sitä tarkennetaan hankkeen toteutuksen aikana.

TOIMENPIDEKOKONAISUUS 1. SUHDEKESKEINEN TYÖSKENTELY HUOSTAANOTON VALMISTELUSSA JA AIKANA

Hankkeessa luodaan malli siitä, miten lapsen suhteita vahvistetaan ja ylläpidetään biologisiin vanhempiin ja lapselle tärkeisiin läheisiin. Kehittämisessä hyödynnetään läheisverkostokarttoituksen mallia. Metodina käytetään tunnekeskeistä työskentelyä.

Hankkeessa määritellään SOIHTU-toiminta ja luodaan malli, miten SOIHTU-toimintaa hyödynnetään lastensuojelun avohuollossa. Suunnittelu tehdään osallistavien yhteiskehittämisen menetelmin. Hankkeen alussa toteutetaan SOIHTU -kokemusvanhempien valmennus yhdessä KASPER ry:n kanssa, jotta SOIHTU -toiminta voidaan ottaa käyttöön hankkeen eri vaiheissa ja toimenpiteissä. Valmennus tuo näkyväksi toiminnan hyödyt ja juurruttaa sen käytäntöön. Kokemusasiantuntijat edustavat vanhempien ääntä lastensuojelun kehittämisessä. He voivat toimia mm. työryhmissä, kouluttajina, toimintojen ja materiaalien kehittäjinä sekä osallisuuden vahvistajina. Tukihenkilöroolissa he voivat auttaa vanhempaa missä tahansa lastensuojelun vaiheessa. Suurin tarve liittyy yleensä erilaisiin muutosvaiheisiin, kuten sijoituksen alkamiseen, huostaanottoon tai sen purkamiseen. Tukihenkilö voi auttaa vanhempaa vähentämään häpeää ja yksin jäämisen kokemusta, ymmärtämään lastensuojelun termejä tai valmistautumaan palaveriin. SOIHTU-malli otetaan käyttöön vaiheittain pilotoiden.

Sijoitettujen lasten kohdalla lapsen oikeudet (LOS) toteutuvat huomattavasti paremmin kuin muilla, mikä näkyy eriarvoisuutena yhteiskunnassa. Hankkeessa lisätään ammattilaisten ja päätöksentekijöiden ymmärrystä LOS:sta arjen työssä. Yhdessä Satanuorten ja Pesäpuun Ry:n kanssa kehitetään LOS-passia, jotta jokainen lastensuojelun työntekijä ymmärtää LOS:n olevan kaiken työskentelyn perustana.

Lastensuojelun sijoituksen alkuvaiheen prosessi sijaishuollossa sekä suhdekeskeisen työskentelyn jatkuminen siirtymätilanteessa avohuollosta sijaishuoltoon mallinnetaan työpajoissa (2-6 kpl). Myös SATANUORET ja SOIHTU-vanhemmat kutsutaan työpajoihin. Lisäksi järjestetään toiminnalliset työpajat seuraavista menetelmistä tai teemoista: voimauttava valokuvaus, green care-ajattelumalli, tarinateatteri asiakastilanteista henkilökunnalle ajattelun ja asennemaailman muuttumisen tukemiseksi, kokemusasiantuntija kulttuurin muutoksen tukemiseen.

Mallinnuksen pohjalta suunnitellaan ja toteutetaan pilotit, joissa mallia kokeillaan. Kokeilujen tulosten kautta mallia parannetaan. Tarvittaessa järjestetään myös lainsäädännöllisistä asioista koulutusta toimintamallien tueksi. Pilottien tulosten perusteella suunnitellaan juurrutus ja aloitetaan hyvinvointialueen laajuinen käyttöönotto. Lisäksi SOILA-yhteistyössä suunnitellaan mallin kansallinen levittäminen.

TP1. toteutetaan 8/24–7/27. 8/24–3/25 aloitetaan suunnittelu ja käynnistetään valmennukset, jotka jatkuvat koko hankeajan. 1/25–6/26 toteutetaan pilotoinnit ja kokeilut. 7/26–6/27 parannetaan malleja arvioinnin perusteella ja juurrutetaan ne käytäntöön. TP1:n omistaja johtaa sisältöä ja hanketyöntekijät organisoivat toteutuksen. Pilotoinnissa keskeisiä ovat mm. Satanuoret ja heidän ohjaajansa, avo- sijais ja jälkihuollon työntekijät, lastensuojelulaitokset ja perhehoitajat.

TP2. LASTENSUOJELUN SIJAISHUOLLON HUOSTASSA OOLON TAI SIOJITUSAIKAISEN TYÖN KEHITTÄMINEN

Biologisille vanhemmille ja läheisille järjestetään matalan kynnyksen vertaiskahvilatoimintaa, johon ei tarvitse sitoutua vaan johon voi tulla, kun itsestä tuntuu hyvältä. Vertaiskahvilassa on paikalla lastensuojelun ammattilainen ja vertaisohjaaja. Kahvilassa voi käsitellä huostaanoton aiheuttamia tunteita ja saada tukea muilta. Saman kokeneisiin tutustuminen auttaa näkemään, ettei ole ainoa ja yksin. Samalla vahvistetaan ammatillista tietoperustaa ja hyödynnetään monipuolisesti erilaista tietoa asiakkaiden tuen tarpeista.

Hyvinvointialueella kokemustoimijat, jotka ovat osallistuneet hanketyöntekijöiden järjestämään valmennukseen, voivat toimia kahvilassa. Hanketyöntekijät suunnittelevat valmennuksen sisällön ja toteuttavat valmennuksen ja luovat siitä valmennusmallin yhteistyössä HYTE-ammattilaisten kanssa. Suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvat koko prosessin ajan vastaanottoperhekoordinaattorit, jotka hankkeen päätyttyä jatkavat toiminnan ylläpitämistä.

TP1. toteutetaan 1/25–6/27. TP1:n omistaja johtaa sisältöä ja hanketyöntekijät organisoivat toteutuksen. Piloteissa keskeisiä ovat mm. biologiset vanhemmat ja muut lapsen läheiset, seurakunnat, 3. sektori, Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikkö, vastaanottoperhekoordinaattorit, perhekeskukset.

TP3. SIOITUKSEN AIKAINEN KEHITTÄMINEN LASTENSUOJELULAITOKSESSA

Etelä-Pohjanmaan jälleenyhdistämisen tiimimalli pilotoidaan Keisarinviitan ja Karhunsylin lastensuojelulaitosten kanssa ja juurrutetaan lastensuojelun käytäntöihin. Jälleenyhdistämisen mallissa keskeistä on suhdeperusteisuus ja perheenjäsenten mentaalinen yhdistyminen toisiinsa. Asiakastilanteisissa tiimistä mennään työpariksi esim. perhetyöntekijöille, jotta suhdeperusteisuus, mentaalinen yhdistäminen ja systeeminen laajenee osaksi asiakastyötä. Tiimi tukee systeemisen työotteen rakennetta mm. osallistumalla ja tuomalla systeemisyyttä lastensuojelun systeemisten viikkotiimien reflektointiin tai laitossijoituksen aikana pidettäviin asiakaspalavereihin. Ensivaiheen pilotoinnin jälkeen mallinnusta sovelletaan lisäksi yksityisiin lastensuojeluyksiköihin ja muihin hyvinvointialueen omiin lastensuojeluyksiköihin.

Hankkeessa kehitetään perheterapeuttista työtä, jonka avulla voidaan erilaisin interventioin auttaa lasta ja vanhempia rakentamaan tunneyhteyttä keskenään. Perheterapeuttisessa työssä voidaan arvioida huostaanoton lakkaamisen mahdollisuutta ja viedä työtä siihen suuntaan. Perheterapeuttinen työskentely tarjoaa huostaanoton jälkeen lapselle ja vanhemmalle paikan ja tilan rakentaa ymmärrystä, sekä luoda ja korjata tunneyhteyttä.

TP3. toteutetaan 11/24-4/27 samojen vaiheiden mukaan kuin TP1:ssä. TP3:n vastuut kuten TP1. Piloteissa keskeisiä ovat lastensuojelun sijaishuolto, Keisarinviitta, Karhunsyli ja muut lastensuojelulaitokset, perhehoitajat, perheterapeutit, lastensuojelun sosiaalityöntekijät.

TP4. SIOITUKSEN AIKAINEN KEHITTÄMINEN PERHEHOIDOSSA

Perhehoidossa asuvalla lapsella on olemassa suhdeverkosto jo aikaa ennen perhesijoitusta ja perhesijoituksen myötä tuleva suhdeverkosto. Perhehoidossa on tärkeää huomioida ja tukea näitä.

Sisarussuhteiden merkitys perhehoidossa on suuri. Hyvät sisarussuhteet tuovat turvaa kaikille osapuolille. Uusia välineitä biologisten sisarusten välisten suhteiden vahvistamiselle kehitetään. Lisäksi haetaan käytännön menetelmiä siihen, miten perhehoitajat voivat tukea lapsen suhteita vanhempiinsa ja muihin läheisiinsä.

TP4. toteutetaan 11/24-4/27 samojen vaiheiden mukaan kuin TP1:ssä. TP4:n vastuut kuten TP1. Piloteissa perhehoitajat ovat keskeisessä roolissa.

TP5. HUOSTAANOTON PÄÄTTYMISEN TAI PÄÄTTÄMISEN KEHITTÄMINEN

Hankkeessa luodaan ja pilotoidaan malli väliaikaisesta kotiin sijoittamisesta, siitä miten lapsi palaa huoltajiensa luokse alaikäisenä sijaishuollosta. Lisäksi mallinnetaan tarvittavat tukitoimet varmistamaan riittävä tuki huoltajille, sisaruksille ja sijoitetulle lapselle. Kumppaneina toimivat hyvinvointialueen ja yksityiset lastensuojeluyksiköt siten, että kotiinsijoitus toteutuu yhdenmukaisella mallilla. Mallinnuksen lähtökohtana on, että kotiin sijoituksesta tulee pysyvää ja lapsen ja läheisten suhteet toimivat.

Lisäksi luodaan malli siihen, miten lapsi palaa huoltajiensa luokse alaikäisenä sijaishuollosta. Myös lähituki mallinnetaan hyödyntäen perheterapeuttista työotetta ja nepsy-osaamista. lomake, Pesäpuun mallia hyödyntäen: "Vanhempi, kun haet lapsen huostaanoton lopettamista"- lomake. Pesäpuun mallia hyödyntäen pilotoidaan Satakunnan hyvinvointialueella "Vanhempi, kun haet lapsen huostaanoton lopettamista"-lomake.

Ostopalveluyksiköiden jatkotuki lapsen kotiutuessa mallinnetaan. Samalla luodaan em. malliin perustuen kilpailutuksen kriteeristö ostopalveluyksiköille. Ostopalveluyksiköiden osaamista lisätään koulutuksilla.

TP5. toteutetaan 11/24-4/27 samojen vaiheiden mukaan kuin TP1:ssä. TP5:n vastuut kuten TP1. Pilotoinnissa keskeisessä roolissa ovat lastensuojelulaitokset ja perhehoitajat.

TP6. VIESTINTÄ, ARVIOINTI, HANKEHALLINTO

Hankkeesta viestitään aktiivisesti. Hankkeelle laaditaan aikataulutettu viestintäsuunnitelma, jossa on määritelty viestinnän keinot, kanavat ja kohderyhmät.

Vaikuttavuutta arvioidaan koko ajan PDCA-sykliä noudattaen. Hankkeelle laaditaan aikataulutettu arviointisuunnitelma, jossa on määritelty arviointikysymykset, mittarit ja niiden tiedonlähteet. Hanke kerää hankkeessa kehitettävän julkisen palvelun laatua koskevan palautteen. Palaute kerätään hankkeen toimenpiteiden kohteena olevalta, palvelua tuottavalta henkilöstöltä. Arviointi raportoidaan ja viestitään laajasti. Hanke raportoi palautekyselyn tulokset rahoittavalle viranomaiselle osana seurantaraporttia.

Hanke toteutetaan ja raportoidaan rahoittajan ohjeiden mukaan. Toiminnasta laaditaan kirjalliset raportit, jotka julkaistaan internet-sivuilla. Raportteja hyödynnetään hankkeen ohjauksessa ja juurrutuksessa. Ohjausryhmän lisäksi työpakettien tueksi kootaan erilaisia ryhmiä.

TP6. toteutetaan 8/24 8–7/27. TKIO-vastuuyksikkö ja hanketyöntekijät vastaavat TP6:stä.

Mikä tai mitkä ovat hankkeen konkreettiset tulokset? Mitä hankkeella saadaan aikaan? Miten tulokset voidaan laadullisesti todentaa ja määrällisesti mitata?

Hankkeessa syntyy mm. seuraavia tuotoksia:

- Palvelukokonaisuuksien, -ketjujen tai toimintamallien kuvaukset.
- Green Care -toiminta-ajatus toiminnalliseen työskentelyyn.
- LOS-passi toimintamalli.
- Malli kotiinsijoittamisesta ja tukitoimista
- Malli perhehoidossa olevan lapsen suhteiden vahvistamiseksi .
- Perheen jälleenyhdistämisen selkeä malli, joka toimii kriteeristönä jatkossa sijaishuollon laitosten kilpailutuksessa.
- Vertaiskahvilat ja muut vertaistuen mallit.
- Menetelmiä ja toimintamalleja tukevat koulutukset.
- Pilottikokeilut lastensuojelulaitoksissa ja muussa toiminnassa.
- Hankkeen viestintämateriaali.
- Hankkeen arviointi- ja toimintaraportit.

Lisäksi on sovittu alustavasti, että alueen ammattikorkeakoulut SAMK ja DIAK tukevat hanketta siten, että ne ohjaavat opiskelijoitaan tekemään hankkeeseen liittyen toiminnallisia sekä työskentelyvälineitä suunnittelevia ja tuottavia oppinäytetöitä. Tätä ei rahoiteta hankkeesta, mutta yhteistyö tukee hankkeen toteutusta ja arviointia.

Hankkeen tuloksena mm.

- Sijoituksen aikana vanhemman asiakassuunnitelman huomioiminen moniammatillisesti tukee lapsen sijoitusprosessia ja perheen jälleenyhdistymistä.
- Jälleenyhdistämisen malli on toiminnassa ja jokaisella työntekijällä on selkeä ymmärrys jälleenyhdistämisestä.
- Suhdeperustainen työ näkyy vanhempien ja lasten hyvinvoinnissa.
- SOIHTU-vanhemmuusmalli on osa lastensuojelun palveluita.
- Vertaisryhmät toimivat säännöllisesti vuosittain vuosikelloon merkittyinä. Ryhmätoiminnan tiedot ovat löydettävissä nettisivuilta.
- Koettua asiakaskokemuksen laatua mitataan ja kehitetään. Sijaishuollossa on käytössä palautejärjestelmä, jolla lapsilta kerätään palautetta ikätason mukaisesti.
- Kokemusasiantuntija työskentelee yhteistyössä ammattilaisten kanssa.
- Nepsy- ja perheterapeuttinen osaaminen ovat osa työskentelyä.
- Lapsen oikeudet tunnetaan ja LOS-passit on suoritettu.
- Lastensuojelun lainsäädännön osaaminen on kasvanut.
- Pesäpuu ry:n "Vanhempi, kun haet lapsen huostaanoton lopettamista"- lomake on käytössä koko hyvinvointialueella.
- Pilotointeja tehdään aktiivisesti hankkeen aikana ja hyväksi todettua toimintaa juurrutetaan käytäntöön ja kirjataan vuosikelloon säännölliseksi toiminnaksi.

Hanke kerää hankkeessa kehitettävän julkisen palvelun laatua koskevan palautteen. Palaute kerätään hankkeen toimenpiteiden kohteena olevalta, palvelua tuottavalta henkilöstöltä. Hanke raportoi palautekyselyn tulokset rahoittavalle viranomaiselle osana seurantaraporttia.

Hankkeessa suoritetaan itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointimenetelmänä käytetään mm. kyselyjä, haastatteluja ja mittauksia. Arviointi ja tulosten hyödyntäminen ovat osa prosessia. Arviointien toteuttamisesta laaditaan hankkeen käynnistyttyä tarkennettu suunnitelma, jossa on määritelty aikataulu sekä arvioitavat asiat ja vastuut. Arviointi kohdistetaan hankkeen kokonaisarvioinnin (raportointi) lisäksi kaikkien toimenpiteiden osa-alueille niin, että tuloksia voidaan vertailla ja saada arvioinnin tuloksena selkeä kokonaiskuva, miten kehittämistyö on onnistunut vaikuttamaan suhteessa toivottuihin tavoitteisiin, ja miten on onnistuttu estämään haitalliset ja ei-toivotut ilmiöt.

Hankkeen toteutuksen ja arvioinnin viitekehyksenä sovelletaan CAF (The Common Assessment Framework) arviointimallia PDCA -kehittämisykliä noudattaen, mikä mahdollistaa jatkuvan oppimisen ja toiminnan laadun parantamisen. Varsinaisten toteuttajatahojen lisäksi tietoa kerätään mm. yhteistyökumppaneita ja eri kohderyhmiltä.

Alustavan suunnitelman mukaan hankkeen toimenpiteitä mitataan mm. seuraavasti:

Aikajana-ajattelussa hyödynnetään monialaista arviointia eri kyselyiden avulla. Kyselyillä voidaan selvittää työskentelyn laatua ja mahdollisia muutostarpeita. Mittareina hyödynnetään yhteisiä keskusteluja ja havainnointia. Esimerkiksi sijaishuollon aikana voidaan mitata lapsen ja hänen vanhempiansa tai läheistensä suhteiden paranemista ja niiden hyvänä pysymistä. Erilaisilla asteikkomittareilla, jotka ovat käytössä huostaanoton alussa, sen aikana ja päättyessä, voidaan arvioida, miten vanhempia tuetaan eri vaiheissa.

Asiakastyytyväisyys- ja palautekyselyt tai voimavaroja mittaavia kyselyitä otetaan käyttöön hankkeen eri vaiheissa laajasti. Koko Satakunnan hyvinvointialueella on jo käytössä on THL:n kansallinen asiakaskokemusmittari. Perhesuhteiden ja perhe-elämän (SCORE-15) kyselymittaria tai vastaavaa hyödynnetään soveltaen arvioinnissa. SCORE15 on yli 11 -vuotiaiden itsearviointiin tarkoitettu kysely, jossa perheenjäsenet kuvaavat omaa kokemustaan perheen ilmapiiristä, vahvuuksista, haasteista ja vuorovaikutuksesta. Pienten lasten kanssa voidaan piirtää Kolmen talon mallia soveltaen.

Kvantitatiivista toimintatietoa seurataan myös, jotta saadaan tietoa kehittämisen vaikutuksesta lastensuojelun toimintaluokuihin. Mm. huostaanottojen vähenemistä ja perheen jälleenyhdistämistä voidaan seurata tarkastelemalla työskentelyn eri vaiheissa työntekijän tekemiä huostaanoton lakkauttamisia tai asiakkaan aloitteesta nousevaa pyyntöä huostaanoton purkamisesta. Hankkeen aikajänne on kuitenkin lyhyt, jolloin toimintaluvuista ei vielä ole saatavilla luotettavaa tietoa hankkeen onnistumisesta.

Mitä pitkän aikavälin vaikutuksia hankkeella saadaan aikaan? Miten vaikutukset voidaan laadullisesti todentaa ja määrällisesti mitata?

Hankkeella odotetaan olevan seuraavia pitkän aikavälin vaikutuksia:

1. Palveluiden tarvelähtöisyys, asiakaskeskeisyys ja saumattomuus ovat vahvistuneet. Vanhemmuuden tukeen panostetaan jo varhaisessa vaiheessa, jolloin lastensuojelun huostaanotot vähenevät. Myös sijoitusten aika lyhenee, jolloin lapset voivat palata nopeammin biologisiin perheisiinsä.

Vaikuttavuutta seurataan lastensuojelun toimintamittareilla, kuten sijoitusten määrä ja kesto. Tavoitteena on, että lastensuojelun asiakkuuksien määrä ja vaikeusasteet painuvat maan keskitason alapuolelle, kun ne nyt ovat keskitasoa korkeammalla.

2. Lastensuojelun stigma vähenee sekä vuorovaikutus ja osallisuus paranevat. Lapsen ääni tulee kuuluvaksi. Vanhemmat eivät koe olevansa altavastajia ongelmallisista tilanteista huolimatta. Lastensuojelu koetaan sen kohteena olevissa perheissä palveluna, joka tukee heidän vanhemmuuttaan ja lapsuuttaan.

Mittarina käytetään strukturoituja asiakaskyselyitä, mm. asiakastyytyväisyys tai voimavaramittareita.

3. Ammattilaisten osaaminen ja työtyytyväisyys kasvavat. Heillä on toimivia menetelmiä, joilla he voivat tukea asiakkaitaan vaikuttavasti. Kokemustoimijat ovat ammattilaisten kumppaneita, jolloin molemminpuolinen ymmärrys ja arvostus on lisääntynyt.

Mittareina käytetään henkilöstökokemusmittareita, mm. säännöllisiä kyselyitä, sekä muita henkilöstöindikaattoreita, kuten lastensuojelun työntekijöiden vaihtuvuus.

4. Em. syistä sekä ketterän kehittämisen kulttuurin jalkautumisen vuoksi lastensuojelun vetovoimaisuus paranee.

Vaikutusta mitataan henkilöstön saatavuuden (mm. pätevien työntekijöiden määrä suhteessa paikkoihin) tai pysyvyyden mittareilla.

5. Kustannusvaikuttavuus paranee. Lastensuojelun käyttö, ml. ostopalveluiden määrä vähenee, kun ongelmat voidaan hoitaa vaikuttavasti kevyemmällä palvelulla.

Vaikuttavuutta seurataan palveluiden määrää ja kustannuksia kuvaavilla mittareilla.

Miten tuloksia ja kokemuksia hyödynnetään hankkeen päättymisen jälkeen?

Hankkeessa luotavat toimintamallit jatkuvat Satakunnan hyvinvointialueen sekä muiden verkostossa toimivien tahojen omana normaalina toimintana hankkeen päätyttyä.

Lähtökohtana hanketyöskentelylle on aikajana-ajattelu lastensuojelun asiakkuuden aikaisesta huostaanoton valmistelun aloittamisesta huostaanoton päättymiseen. Tässä hankkeessa keskitytään vain huostassa olon aikaan. Hankkeen tulokset ovat juurrutettavissa aikajanan eri vaiheisiin hankkeen loppuvaiheessa tai sen päätyttyä. Tarkoituksena on kuitenkin jo hankkeen aikana juurruttaa toimintamallit osaksi hyvinvointialueen lastensuojelun sijaishuollon toimintaa.

Maakunnassa aiemmin toteutuneet hankkeet ovat muokanneet hyvän maaperän uusien yhteistyömallien jatkamiselle. Verkostot ovat toisilleen jo jossain määrin tuttuja ja toisten toimijoiden työskentelytavat ja –käytännöt kiinnostavat. Valmius uusille käytännöille ja juurruttamiselle on kuitenkin riippuvainen siitä, millaisia kokemuksia hanketyö tuo mukanaan. Olennaista on, että Satakunnan alueen eri toimijat osallistuvat aktiivisesti hankkeen toteutukseen, jolloin luodaan yhteinen tahtotila, ymmärrys ja toimintatapa. Satakuntalaisia ammattilaisia on ollut pitkään ja edelleen mukana lapsi- ja perhepalveluiden valmistelu- ja kehittämistehtävissä. Heidän esimerkkinsä keskeinen roolinsa innostaa ja kannustaa hyvinvointialueen muita toimijoita tekemään ja jatkamaan yhteistyötä.

Toimintamallien viitekehys ja hankkeen toteuttamisen hallinta, työvälineet ja kaikki kehittämisen tuki ovat merkittävä osa juurtumista. Kokemukset sujuvuudesta ja onnistumisesta vaikuttavat osaltaan siihen, miten aika ja tahtoa yhdessä työskentelyyn löydetään, etenkin kun arkityö ja välimatkat asettavat omat haasteensa. Etätyöskentely mahdollistaa joustavan yhteiskehittämisen. Aktiivinen viestintä tukee toimenpiteiden juurtumista.

Tärkein hankkeen juurtumisen tae on hyvinvointialueen toimijoiden ja muiden yhteistyökumppaneiden yhteinen tahtotila, joka on jo saavutettu Satakunnassa. Päätöksentekijät ja ylin johto ovat sitoutuneet hankkeeseen.

Johtamisella vaikutetaan myös siihen, miten kehittämistyön aikana henkilöstö ja muut toimijat ovat valmiita vakiinnuttamaan hyviä käytäntöjä, kokeilemaan ja kehittämään uusia käytäntöjä, hyödyntämään alan tutkimustietoa ja kehittämistyöstä saatavaa tietoa. Hyvinvointialueen projektihallintamallin mukaisesti jokaiselle hankkeelle tai toimenpiteelle nimetään palvelutuotannon johdosta omistaja, joka vastaa hankkeen sisällöllisestä ohjauksesta ja tuesta. Hän toimii hanketyöntekijöiden työnjohdollisena esihenkilönä ja vastaa siitä, että hankkeen tulokset juurtuvat toimintaan. Tarkoituksena on varmistaa, että hanke saa koko ajan riittävän tuen, mikä edistää toimenpiteiden onnistumista aikataulussaan.

Vaihtoehto suunnitelmaksi toiminnan jatkumisesta hankkeen päättymisen jälkeen

Kehitettyjä työkaluja, toimintamalleja tai kehitettyjä tuotteita hyödynnetään toteuttajan normaalitoiminnassa

Kuvaa hankkeen yleisesti hyödynnettävät tulokset ja missä ne tulevat olemaan julkisesti saatavilla.

Hankkeessa luotavat toimintamallit ja prosessit kuvataan kirjallisesti ja ne julkaistaan Satakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon TKIO-yhteistyöhön luodulla SataInno-sivustolla: www.satainno.fi. Tiedot linkitetään myös Satakunnan hyvinvointialueen internet-sivuille (<https://satakunnanhyvinvointialue.fi/>) sekä muiden toimijoiden omille sivuille, kuten Innokylään (<https://innokyla.fi/fi>).

Hankkeessa syntyy mm. seuraavia yleisesti hyödynnettäviä tuotoksia/tuloksia:

- Green Care -toiminta-ajatus toiminnalliseen työskentelyyn.
- LOS-passi toimintamalli.
- Malli kotiinsijoittamisesta ja tukitoimista.
- Malli perhehoidossa olevan lapsen suhteiden vahvistamiseksi.
- Perheenyhdistämisen selkeä malli, joka toimii kriteeristönä jatkossa sijaishuollon laitoksien kilpailutuksessa.
- Vertaiskahvilat ja muut vertaistuen mallit.

5 Täydentävät tiedot

5.1 Muilta rahoittajilta haettu rahoitus

Mitä sitovia sopimuksia tai aiesopimuksia on rahoitussuunnitelmassa esitetystä muun julkisen rahoituksen, kuntarahoituksen ja yksityisen rahoituksen osuksista (ml. omarahoitusosuus)?

Hankkeeseen ei ole haettu muuta rahoitusta eikä näin ollen tehty sopimuksia tai aiesopimuksia. Satakunnan hyvinvointialue kattaa hankkeen omarahoituksen.

Onko hankkeeseen haettu tai ollaanko hakemassa rahoitusta muilta rahoittajilta?

Hankkeeseen ei ole haettu muuta ulkoista rahoitusta. Satakunnan hyvinvointialue kattaa hankkeen omarahoituksen.

5.2 Yhteydet muihin hankkeisiin

Liittyykö hakemus muihin alue- ja rakennepolitiikan rahastoista tai muista rahoituslähteistä rahoitettaviin hankkeisiin tai hankekokonaisuuksiin?

Kyllä

Hanke 1

Mahdollinen hakemusnumero, hankekoodi tai diaarinumero

VN/27147/2022

Hankkeen nimi

Kestävän kasvun Satakunta 2

Miten tämä liittyy nyt haussa olevaan hankkeeseen?

Hankkeissa ei tehdä päällekkäistä työtä. Kestävän kasvun Satakunta 2-hankkeessa on suunnitteilla Perhepirkko-toiminnanohjausjärjestelmän laajennus koko hyvinvointialueelle. Satasoila -hankkeessa voidaan hyödyntää Perhepirkkoa, kun se on otettu käyttöön.

Lisäksi Kestävän kasvun -hankkeessa kehitetään ammattilaisten nepsy- ja päihde- ja mielenterveysosaamista, mikä parantaa tämän hankkeen toimintamallien jalkautusta.

Tällä hetkellä Satakunnan hyvinvointialueella ei ole muita tätä hanketta koskevia kehittämishankkeita käynnissä.

5.3 Hakijan osaaminen, hankkeen riskiarviointi, ohjausryhmä sekä saavutettavuusnäkökulma

Minkälainen on hakijan osaaminen ja kokemus hankkeiden toteuttamisesta ja hankesuunnitelman mukaisesta sisällöllisestä teemasta?

Satakunnan hyvinvointialue vastaa 1.1.2023 alkaen Satakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisestä.

Sisällöllisesti ja toiminnallisesti hankkeen omistajuus hyvinvointialueen lasten, nuorten ja perheiden (LANUPE) toimialueelle ja erityisesti LANUPEn erityispalveluiden vastuualueelle, jonka vastuulle kuuluu lastensuojelun avohuolto, laitoshuolto, sijaishuolto ja jälkihuolto. Hankkeen toteutuksessa on mukana myös hyvinvointialueen lastensuojelun kehittämissyksikkö, jolla on pitkä kokemus lastensuojelun maakunnallisesta kehittämisestä ja osaamisen varmistamisesta.

Lisäksi hankkeen toteutuksessa ovat mukana muut LANUPEn vastuualueet sekä erityisesti Satakunnan hyvinvointialueen aikuisten palveluiden sekä erityis- ja sairaalapalveluiden toimialueet siltä osin kuin innovaatioiden toteutus edellyttää.

Hallinnollisesti hanke sijoittuu hyvinvointialueen TKIO-vastuuyksikköön, johon on keskitetty hyvinvointialueen kehittämishankkeiden hallinnointi. Hankkeen omistajuus osoitetaan TKIO-vastuuyksikön budjettirahoituksesta. TKIO-vastuuyksikön asiantuntijoilla on pitkä kokemus erilaisten kehittämishankkeiden hallinnoinnista ja toteutuksesta. V. 2023 hallinnoitavana on yli 40 M€:n hankesalkku. Lisäksi TKIO-vastuuyksikkö vastaa kehittämisen tukipalveluista, mm. palvelumuotoilun ja muiden kehittämismenetelmien tuesta, jota voidaan hyödyntää hankkeessa.

Riskit ja niiden hallinta hankkeen toteuttamisessa

Riskit liittyen hankkeen sisällön ja tulosten toteuttamiseen

Hankkeen sisällön ja tulosten toteuttamisessa arvioidaan olevan seuraavia riskejä:

1. Ajanpuute, hankkeen aikataulu on liian tiukka

Toimijoilla on kova työtaakka jo nyt, jolloin paneutumista ja keskittymistä edellyttävää työskentelyotetta voi olla vaikea toteuttaa. Kokonaisaikataulu on kireä. Monitoimisuus vaatii aikaa yhteiselle ajattelulle ja edellyttää yhdessä työskentelyn aikaa. Hankkeeseen osoitettu työaika on pois normaliteydestä (=haitta asiakkaille). Lisäksi toimijoiden fyysinen etäisyys ja välimatkat voivat vaikeuttaa yhteistyötä.

Riskiluku: Vakava

2. Haitta asiakkaille

Erityisosaamisen uudenlainen kohdentaminen muuttaa vallitsevia käytäntöjä, jolloin voi syntyä epäselvyyttä mm. työnjaossa, aikatauluissa tai vastuissa. Tieto ei kulje tai se ei tavoita oikeita henkilöitä tai asiakkaita toivotulla tavalla. Tällöin asiakkaan huomiointi ja hänen saamansa palvelu voi heiketä uudistuksen aikana.

Riskiluku: Vakava

Toimenpiteet riskin toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi.

Varautuminen:

1. Hankkeen johtamisessa ja resurssien kohdentamisessa toimintamallien kehittelyyn varataan erillistä aikaa. Hankkeelle ja sen eri prosesseille nimetään omistajat, jotka johtavat ko. tehtävää ja joilla on mandaatti tehdä toimintaa ja kehittämistyön jalkautusta koskevia päätöksiä. Heidän ja muiden avainhenkilöiden työsuunnitelmissa työtehtäviä järjestellään niin, että käytettävissä olevaa aikaa on selkeästi kohdistettu hankkeeseen (päivät, tehtävät, tavoitteet). Hankkeelle laaditaan tarkennettu toimintasuunnitelma, jossa määritellään kokonaisuuden etenemisen eri työvaiheet ja niiden tavoitteet. Työskentelyssä hyödynnetään etätökaluja, jotta siirtyminen paikasta toiseen vähenee, ja kehittämisverkostoja pystytään ylläpitämään ketterästi ja liikaa työajallista kuormitusta välttämällä.

2. Muutoksen johtamiseen varaudutaan riittävästi. Toimijoiden osallisuuteen panostetaan. Kehittämiseen osallistetaan kaikki toimijatahot, myös sidosryhmät, joiden nähdään edistävän toimintamallin syntymistä. Palveluprosessit kuvataan ja niihin liittyvät vastuut selkiytetään, jotta monitoimijaisessa prosessissa kukin toimija ymmärtää tavoitteet ja oman roolinsa niiden toteuttamisessa. Kehittämiseen liittyvät pilotit suunnitellaan ajoissa ja kaikkien niihin liittyvien tahojen kanssa sovitaan yhteistyöstä tai selvitetään velvoitteet. Muutoksista viestitetään aktiivisesti ja tiedon saatavuus, riittävyys ja ymmärrettävyys varmistetaan. Prosesseja arvioidaan, ja niissä havaitut epäkohdat ja pullonkaulat korjataan välittömästi yhteisesti.

Riskit liittyen hankkeen yleiseen toimintaympäristöön

Eri ammattiryhmät ja organisaatiot eivät onnistu yhteistyössä

Eri ammattiryhmien ja organisaatioiden välinen kuilu haittaa yhteistyötä. Aiemmat, toisistaan poikkeavat kulttuurit ja tavat säilyvät vahvoina, vaikka pyrkimystä niiden liudentamiseksi olisi. Toimijat käyttävät ja haluavat edelleenkin käyttää omaa ammattiterminologiaansa. Toisten toimintatapoja ei tunneta, eikä ole opittu arvostamaan. Toisten työskentelyyn tutustuminen ei herätä kiinnostusta. Toiminnassa halutaan säilyttää ja vahvistaa oman ammattikunnan näkemystä ja pitää oma asema mahdollisimman vahvana. Yhteistyö ei käynnisty konkreettisella tasolla.

Riskiluku: Vakava

Toimenpiteet riskin toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi.

Yhteistyöstä sovitaan konkreettisesti johto-, esimies- ja työntekijä tasolla. Eri toimijoiden roolit määritetään yhteisen päämäärän kautta, jolloin ymmärrys omasta ja toisten roolista kasvaa. Yhteinen tavoite ja selkeä roolitus lisää luottamusta eri ammattilaisten ja toimijoiden välillä. Muutoksen tueksi käynnistetään asenteellinen ja koulutuksellinen valmennus, esimerkiksi oman mielen johtaminen, tai mahdollisesti yhteinen työnohjaus. Toimintaa arvioidaan suhteessa tavoitteisiin itse- ja vertaisarvioinnilla.

Riskit liittyen toteuttajaorganisaatioiden toimintaan

Hankkeen toimijat eivät osaa kannustaa toinen toistaan

Hyvinvointialue on uusi organisaatio, joka on vasta käynnistymisvaiheessa. Kuitenkin sille on asetettu monia odotuksia sekä toiminnan laatuun että tuottavuuteen ja kustannusvaikuttavuuteen liittyen. Kova vaatimustaso ja paine onnistua voi kasvaa suureksi, jolloin avainhenkilöt ja muut hankkeen toimijat väsyvät liian kovien odotusten alla. Kärsimättömyys ja vaatimustaso tuloksille kasvavat aikataulujen painaessa.

Riskiluku: Merkittävä

Toimenpiteet riskin toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi.

Yhteisiin keskusteluihin ja keskinäiseen tuntemiseen panostetaan. Viestinnässä ja vuorovaikutuksessa kiinnitetään huomiota toinen toistensa arvostamiseen ja me-hengen vahvistamiseen. Toisen kunnioitus ja arvostus pidetään aina ensisijaisena toimintatavoissa. Toimijoiden välistä arvostavaa kohtaamista ja generatiivista keskustelutaitoa juurrutetaan sekä tavoitellaan yhteistä onnistumista.

Esitys hankkeen ohjausryhmän kokoonpanoksi

Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii vastuualuejohtaja Mari Levonen, joka on koko hankkeen sisällöllinen johtaja ja omistaja.

Muiden jäsenten osalta hankkeen alustava kokoonpano on seuraava:

- Hyvinvointialueen LANUPE-toimialueen muu edustus (työpakettien omistajat)
- Lastensuojelun kehittämissyksikön edustus, johtava sosiaalityöntekijä Petra Ahonen
- Hyvinvointialueen aikuisten ja/tai erityis- ja sairaalapalveluiden toimialueiden edustus (lasten- ja/tai nuorisopsykiatria)
- Hankehallinnon edustus: Tutkimus- ja kehitysjohtaja Mari Niemi (varalla kehittämispäällikkö Minna Ojala)
- Järjestöjen ja yhteisöjen edustus (3 varsinaista, 3 varajäsentä)
- Pikassoksen edustus
- SAMKin ja Diakin edustus sovitaan erikseen
- Asiakkaiden edustus (kokemusasiantuntija(t))

Rahoittajan ja THL:n edustaja kutsutaan hankkeen ohjausryhmään siten kuin rahoittaja edellyttää ja erikseen sovitaan.

Projektipäällikkö toimii ohjausryhmän esittelijänä ja projektisihteeri sihteerinä.

Ohjausryhmän kokoonpanoa voidaan täydentää tarvittaessa. Ohjausryhmä voi myös kutsua asiantuntijoita kokoukseensa.

Ohjausryhmä kokoontuu vähintään 2 x vuodessa.

Hankkeen tueksi perustetaan tarvittaessa yksi tai useampi työryhmä, joka kokoontuu projektipäällikön koolle kutsumana tarvittaessa. Työryhmien kokoonpanot vaihtelevat kunkin teeman mukaisesti. Kaikissa työryhmissä huomioidaan asiakkaiden edustus. Työryhmien tehtävänä on suunnitella käytännön etenemisen toimenpiteitä, lisätä ammattilaisten verkostoitumista ja tiedon leviämistä, sekä toimia projektihenkilöstön tukena käytännön tason toimenpiteiden läpiviennissä.

Onko hankkeen pääasiallisena tarkoituksena tietyn verkkopalvelun kehittäminen, tarjoaminen tai ylläpito?

Ei

5.4 Horisontaaliset periaatteet: EU:n perusoikeuskirja, YK:n vammaisyleissopimus ja sukupuolten tasa-arvo

Miten sukupuolten tasa-arvon tavoite on huomioitu hankkeen suunnitelmassa?

Hanke on sukupuolineutraali huomioiden kaikessa toiminnassaan sukupuolten tasapuolisen kohtelun.

5.5 Horisontaaliset periaatteet: Muut EU:n perusoikeusasiakirjan mukaiset oikeudet ja periaatteet

Hakija vakuuttaa, että hankkeen suunniteltu toiminta noudattaa ainakin seuraavia EU:n perusoikeusasiakirjan mukaisia oikeuksia ja periaatteita:

Turvalliset työolot

Hankkeessa luodaan vaikuttavampia toimintatapoja lastensuojeluun, mikä parantaa myös turvallisia työoloja.

Syrjintäkielto kaikelle syrjinnälle

Hanke tukee tasa-arvoista ja yhdenvertaista toimintaa kaikissa toimenpiteissään.

Vammaisten henkilöiden sopeutuminen yhteiskuntaan. Huomioitu erityisesti saavutettavuus työvälaineiden suhteen ja esteettömyys työtilojen suhteen.

Hankkeen kohderyhmänä eivät ole vammaiset henkilöt, mutta silloin kun lastensuojelun asiakkaana on vammaisia, varmistetaan myös saavutettavuus ja esteettömyys.

Henkilötietojen suoja

Tietosuojaa varmistetaan kaikissa toimenpiteissä lainsäädännön velvoitteita tarkasti noudattaen.

Ympäristönsuojelu

Hanke on ympäristönsuojelun näkökulmasta neutraali vaikutuksiltaan.

5.6 Kestävä kehitys: Ekologinen kestävyys**Luonnonvarojen käytön kestävyys**

Ei myönteistä vaikutusta

Hankkeessa kehitetään aineettomia palveluja.

Ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien vähentäminen

Ei myönteistä vaikutusta

Hankkeessa kehitetään aineettomia palveluja.

Kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus

Ei myönteistä vaikutusta

Hankkeessa kehitetään aineettomia palveluja.

Pinta- ja pohjavedet, maaperä sekä ilma (ja kasvihuonekaasujen väheneminen)

Ei myönteistä vaikutusta

Hankkeessa kehitetään aineettomia palveluja.

Natura 2000 -ohjelman kohteet

Ei myönteistä vaikutusta

Hankkeessa kehitetään aineettomia palveluja.

5.7 Kestävä kehitys: Taloudellinen kestävyys**Materiaalit ja jätteet**

Ei myönteistä vaikutusta

Hankkeessa kehitetään aineettomia palveluja.

Uusiutuvien energialähteiden käyttö

Ei myönteistä vaikutusta

Hankkeessa kehitetään aineettomia palveluja.

Paikallisen elinkeinorakenteen kestävä kehittäminen

Selvästi myönteistä vaikutusta

Hankkeen toimenpiteet kohdistuvat lastensuojelun kehittämiseen, mikä vahvistaa sekä hyvinvointialueen että palveluja tuottavien muiden tahojen osaamista sekä palvelun laatua

ja vaikuttavuutta. Hankkeen toimenpiteenä syntyy ja otetaan käyttöön alueella uusia lastensuojelun palveluinnovaatioita, jotka parantavat sekä hyvinvointialueen että sen kumppaneiden toimintaedellytyksiä.

Aineettomien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen

Jonkin verran myönteistä vaikutusta

Hankkeen toimenpiteenä syntyy ja otetaan käyttöön alueella uusia lastensuojelun palveluinnovaatioita, jotka parantavat sekä hyvinvointialueen että sen kumppaneiden toimintaedellytyksiä.

Liikkuminen ja logistiikka

Ei myönteistä vaikutusta

Hankkeessa kehitetään aineettomia palveluja.

5.8 Kestävä kehitys: Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys sekä yhdenvertaisuus

Kulttuuriympäristö

Selvästi myönteistä vaikutusta

Hankkeen toimenpiteet kohdistuvat erityishaasteellisten kohderyhmien palveluihin. Palveluiden kehittäminen, osaamisen vahvistaminen ja eri toimijoiden vahvempi ymmärrys sekä asiakkaistaan että omasta roolistaan asiakkaiden prosessissa muuttaa sekä työkulttuuria että vähentää kohderyhmiin kohdistuvaa stigmatisointia. Vaikuttavammat ja osallistavammat palvelut vahvistavat lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä elämäntilanteen paranemista.

Ympäristöosaaminen

Ei myönteistä vaikutusta

Hankkeessa kehitetään aineettomia palveluja.

5.9 Horisontaaliset periaatteet hankkeen pääasiallisena tavoitteena

Onko sukupuolten tasa-arvon edistäminen hankkeen pääasiallinen sisältö?

Ei

Onko syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus hankkeen pääasiallinen sisältö?

Kyllä

Onko kestävä kehitys jollakin ulottuvuudella hankkeen pääasiallinen sisältö?

Kyllä

6 Arviot määrällisistä tavoitteista

Hakemusvaiheessa ilmoitettavat arviot määrällisistä tavoitteista

6.1 Hankkeeseen osallistuvien yritysten arvioitu lukumäärä henkilöstömäärän mukaan

Yrityksen koko	Yrityksiä, kpl
Mikroyritys	5
Pieni yritys	5
Keskisuuri yritys	
Suuryritys	
Yhteensä	10

Hankkeen kohderyhmätyyppi

Hanke on tyyppiä, jossa varsinaisena kohderyhmänä: On henkilöitä

6.2 Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden arvioitu määrä ikäjakauman mukaan koko hankkeen keston ajalta

	Alle 18 v	18-29 v	30-54 v	Yli 54 v	Yhteensä
Työttömät					0
joista pitkäaikaistyöttömiä (yli 12 kk)					0
Yleissivistävässä/ ammattillisessa koulutuksessa olevat					0
Työssä olevat (ml. yrittäjät)		10	20	20	50
Työmarkkinoiden ulkopuolella olevat					0
Yhteensä	0	10	20	20	50
joista naisia		8	16	16	40

6.3 Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden koulutustausta

	Alle 18 v	18-29 v	30-54 v	Yli 54 v	Yhteensä
Osallistujat ilman perusasteen (ISCED 1) koulutusta					0
Alemman perusasteen (ISCED 1) ja ylemmän perusasteen (ISCED 2) koulutuksen suorittaneet					0
Keskiasteen (ISCED 3) tai keskiasteen jälkeisen (ISCED 4) koulutuksen suorittaneet		2	4	4	10
Korkea-asteen koulutuksen (ISCED 5-8) suorittaneet		8	16	16	40
Yhteensä	0	10	20	20	50
joista naisia		8	16	16	40

6.4 Osallistujia koskevat lyhyen aikavälin tavoitteet

	Tavoite
Osallistujat, jotka ovat ryhtyneet työnhakuun jättäessään hankkeen	
Osallistujat, jotka ovat koulutuksessa jättäessään hankkeen	
Osallistujat, jotka saavat ammattipätevyuden jättäessään hankkeen	
Osallistujat, jotka ovat työelämässä, myös itsenäisinä ammatinharjoittajina, jättäessään hankkeen	

7 Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Täydelliset kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman taulukot sekä de minimis -tuki-ilmoitus ovat hakemuksen lopussa.

Kustannusarviota ohjaavat kustannusmallivalinnat

Kustannusmalli	Flat rate 40 % kehittäminen
Palkkakustannusten ilmoitustapa	Palkkojen yksikkökustannukset

Hankinnat ja hankkeen pysyvyys

Infrastruktuuri-investointeja tai tuotannollisia investointeja sisältävän hankkeen toiminnan tulee olla pysyvää yleisasetuksen 65 artiklaan perustuen vähintään viiden vuoden ajan viimeisen tuen maksamista koskevan päätöksen tekopäivästä. Velvollisuus yritystukilain nojalla rahoitettavissa hankkeissa pienten ja keskisuurten yritysten osalta on kolme vuotta. Koskeeko edellä kuvattu velvollisuus hankkeen toimintaa tai investoinnin kohteena olevaa omaisuutta?	
Suunnitellaanko hankkeessa kansalliset kynnyksiarvot ylittävien hankintojen tekemistä?	Ei

Kustannusarvion tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Hylätyt €
1 Palkkakustannukset	457 454	457 454	
Flat rate 40 % kehittäminen	182 982	182 982	
2 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0	0	
Nettokustannusarvio yhteensä	640 436	640 436	

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	512 349	512 349	80,00
2 Omarahoitus: Muu julkinen rahoitus	128 087	128 087	20,00
3 Kuntarahoitus	0	0	0
4 Muu julkinen rahoitus	0	0	0
5 Yksityinen rahoitus	0	0	0
Rahoitussuunnitelma yhteensä	640 436	640 436	100,00

Ennakkomaksatus

Haetaanko hankkeelle ennakkomaksatusta?

Ei

Hakemuksen käsittelyn ehdot

Tuen hakija vakuuttaa tässä hakemuksessa ja sen liitteissä antamansa tiedot oikeiksi. Lisäksi hakija vakuuttaa, että hankkeen toimenpiteet eivät kohdistu samaan tai saman tyyppiseen toimintaan, joka on siirretty toisella suuralueella sijaitsevaan toimipaikkaan siten, että työpaikkoja menetetään alkuperäisessä toimipaikassa.

Tuen hakija vakuuttaa, että sillä ei ole takaisinperintäpäätökseen perustuvaa maksamatonta täytäntöönpanokelpoista saatavaa avustuksia ja tukia myöntäville julkisyhteisöille.

Tuen myöntävällä välittävällä toimielimellä on laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien perusteella oikeus tarkastaa tuen hakijaa koskevat verovelkatiedot, arvonlisäverovelvollisuutta koskevat tiedot sekä muut välttämättömät toiselta viranomaiselta tai yksityiseltä saatavat tiedot, joilla voi olla vaikutusta rahoituksen myöntämiseen.

Suostumus sähköiseen asiointiin

Hakija antaa suostumuksensa siihen, että kaikki asiakirjat koskien tätä hankehakemusta annetaan tiedoksi vain sähköisesti EURA 2021 -järjestelmässä. Tämä suostumus koskee kaikkia asiassa myöhemmin annettavia asiakirjoja, joita viranomainen tekee EURA 2021 -järjestelmässä.

Hankehakemusta ja hanketta koskevat asiakirjat ovat noudettavissa EURA 2021 -järjestelmästä.

Lainkohdat

Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan hankkeiden rahoittamisesta (757/2021) 51 §.

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §.

Suostumus Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman varoista rahoitettavia hankkeita koskevien tietojen julkisuuteen ja julkaisemiseen

Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman varoista rahoitettuja hankkeita ja tuen saajia koskeva tietojen julkisuus ja julkaiseminen on lakisääteistä. Kun tuen hakija on jättänyt hanketta koskevan hakemuksen, on hän hyväksynyt hanketta ja tuen saajaa koskevien tietojen julkaisemisen. Jos tuen hakija ei hyväksy ehtoa, ei hanketta voida ottaa käsiteltäväksi.

Hakija antaa suostumuksensa sille, että hanketta ja tuen saajaa koskevat tiedot julkaistaan EU:n alue- ja rakennepoliitiikan ohjelman verkkopalvelun tietopalvelussa.

Allekirjoitukset

3.5.2024 14:58

Mari Tiina Helena Niemi
Tutkimus- ja kehitysjohtaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti vahvasti tunnistautuneena EURA 2021 -järjestelmässä (Suomi.fi-tunnistuspalvelu)

Liitteet

Hakija on varmistanut ja vakuuttaa, että asiakirjan liitteet eivät sisällä henkilötunnuksia tai EU:n tietosuoja-asetuksen artikla 9:n mukaisia ns. erityisiä, eli arkaluonteisia henkilötietoja, kuten mm. yksittäisten henkilöiden rotuun, etniseen alkuperään, poliittiseen mielipiteeseen, uskonnolliseen

vakaumukseen, ammattiliiton jäsenyyteen, geneettiseen tai biometriseen tunnistamiseen, terveyteen tai seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä tietoja.

Kustannusarvion liitteet

Rahoitussuunnitelman liitteet

Muut liitteet

Tiedoston nimi	Kuvaus	Salassapidon perustelu
Satasoila__osallistumisen_ilmaitseet_yritykset.pdf	Kiinnostuksen valmisteluvaiheessa ilmaisseet yritykset	
Satasoila_alustava_toimintasuunnitelma__t_ydenneyty_3.5.2024.pdf	Satasoila alustava toimintasuunnitelma 3.5.2024	
Liite_Satasoila_hakemukseen._Vastaukset_rahoyttajan_kysymyksiin_3.5.2024.pdf	Liite Satasoila hakemukseen: Vastaukset rahoittajan kysymyksiin 3.5.2024	